

אמר רבי יוחנן: מפני שהן פירקי לידה. – רבי אחא, רבי תנחום בר חייה בשם רבי יהושע בן לוי: כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים. – אמר רבי יודן: שלא יבוא לידי בל תאחר. – אמר רבי יוסה: כל המשהא טיבלו – עובר.

אור ל'שרים

משהפריש.

בבבלי בכורות נז,ב-נח,א אמרו: מאי שנא תלת? (מדוע שלוש גרנות?) - אמר רבה בר שילא: לקבל (כנגד) חרפי (המקדימות ללדת) ואפלי (המאחרות ללדת) וקייטי (הקיציות היולדות בקיץ). - ומאי שנא בהני זימני? (מדוע בזמנים אלו, בפרס הפסח ובפרס העצרת ובפרס החג?) - אמר רבי תנחום בריה דרב חייה איש כפר עכו: כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים (מפני שאדם שוהה מלמכור את בהמותיו ומלשוחטן עד שיעשרן בזמנים אלו שקבעו חכמים). ואף על גב דתנן: עד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט, ניחא ליה לאיניש דלעביד מצווה בממוניה (לעשר את בהמותיו) והדר לזבן וליכול.

דברי רבה בר שילא בבבלי הם דברי רבי יוחנן בירושלמי, ודברי רבי תנחום בר חייה בבבלי הם דבריו בשם רבי יהושע בן לוי בירושלמי.

אמר רבי יוסה (מגדולי אמוראי ארץ ישראל בדור הרביעי): **כל המשהא טיבלו – עובר** (בספר "והזהיר" נוסף: 'בבל תאחר') – כל מי שמשאיר למשך זמן את הטבל שלו ואינו מתקן אותו - עובר באיסור (טבל הם תבואה ופירות שלא הופרשו מהם התרומות והמעשרות שהם מחוייבים בהם או עיסה שלא הופרשה ממנה החלה שהיא מחוייבת בה).

תלמיד רשב"ש פירש, שמאמר זה מדבר במעשר בהמה, ובהמות שלא הופרש מהן מעשר בהמה הרי הן טבל, ואם עברו שלושה רגלים ולא הפריש - עובר ב"בל תאחר". אבל "טורי אבן" (בבלי ראש השנה ד,א) כתב, שבמעשר בהמה, אם איחר מלהפריש - אינו עובר ב"בל תאחר", ורק אם הפריש ולא הקריב - עובר. ר"מ המאירי פירש, שמאמר זה אינו מדבר במעשר בהמה, אלא בתרומות ומעשרות, ואסור להשהות טבל משום חשש תקלה, ואם משהה - עובר באיסור.

במכילתא דרבי שמעון בר יוחאי כב,כח נאמר: רבי אליעזר בן יעקב אומר: "מלאתך ודמעך לא תאחר" - שלא תאחרם בשעת הגורן מלינתם לבעלים (שלא יאחר להפריש מטבלו תרומות ומעשרות ולינתם לכוהנים וללוויים).

הרי שהמשהה את טבלו ואינו מפריש ממנו תרומות ומעשרות - עובר על "מלאתך ודמעך לא תאחר". וזהו שאמר רבי יוסה: כל המשהה טבלו - עובר ב"בל תאחר", והכוונה לכתוב "מְלֹאֲתְךָ וְדַמְעֶךָ לֹא תֵאָחֵר" (שמות כב,כח), ואין הכוונה לכתוב "כִּי תֵדַר יְדָר לֵה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ" (דברים כג,כב) ("עלי תמר").

במשנה שנינו: "והן גרנות של מעשר בהמה".

מדוע קבעו חכמים את שלושת הפרקים האלה למעשר בהמה? - שלושה טעמים נאמרו בדבר:

אמר רבי יוחנן (גדול אמוראי ארץ ישראל בדור השני): **מפני שהן פירקי לידה** - שלושת הפרקים האלה הם זמני הלידה של הבהמות, שיש בהמות שיולדות לפני חג הפסח, ויש שיולדות לפני חג השבועות, ויש שיולדות לפני חג הסוכות, ותיקנו חכמים לעשר את הבהמות בזמנים הללו, כדי שיעשרו את הבהמות הנולדות סמוך ללידתן.

רבי אחא (אמוראי ארץ ישראל בדור הרביעי) אמר בשם **רבי תנחום בר חייה** (אמוראי ארץ ישראל בדור השלישי) שאמר **בשם רבי יהושע בן לוי** (אמוראי ארץ ישראל בדור הראשון): **כדי שתהא בהמה מצויה לעולי רגלים** (מי שבאים לחוג את ימי הרגל (חג הפסח, חג השבועות, חג הסוכות) בבית המקדש בירושלים) - שלושת הפרקים האלה הם זמני העלייה לרגל, ותיקנו חכמים לעשר את הבהמות בזמנים הללו, כדי שתהיינה בהמות מצויות בשפע בירושלים בעבור עולי הרגלים, שאף על פי שמותר למכור ולשחוט קודם שהגיע זמן המעשר (משנה בכורות ט,ו), מכל מקום היו נמנעים מלמכור ומלשחוט עד שיעשרו, ואילו לא היו מתקנים לעשר בזמנים הללו, היו הרבה נמנעים מלמכור משום שלא עישרו עדיין, ולא היו בהמות מצויות לעולי הרגלים.

אמר רבי יודן (אמוראי ארץ ישראל בדור הרביעי): כדי **שלא יבוא** (בספר "והזהיר": 'יבן[או] לידי בל תאחר') - שלושת הפרקים האלה הם זמני העלייה לרגל, ותיקנו חכמים לעשר את הבהמות בזמנים הללו, כדי שיביאו עולי הרגלים עימם את בהמות המעשר ויקריבו אותן, ולא יגיעו למצב של "בל תאחר", שכיוון שיעשרו אותן סמוך לעלייתם לרגל, לא ישכחו מלהביאן.

בדברים כג,כב נאמר (בעניין נדרים): "כִּי תֵדַר יְדָר לֵה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תֵאָחֵר לְשִׁלְמוֹ". מכאן שאסור מן התורה לאדם לאחר הבאת קורבנות שנדר או שנדב אחרי הזמן שקבעה התורה. איסור זה נקרא "בל תאחר". ובין שנדר ולא הפריש קורבנו ובין שהפרישו ולא הקריבו - עובר ב"בל תאחר" לאחר שעברו שלושה רגלים משנדר או משהפריש. אף במעשר בהמה, אם הפריש ולא הקריב - עובר ב"בל תאחר" לאחר שעברו שלושה רגלים